

diging hebben ingebracht, dat hij het modernisme huldigde onder een calvinistischen schijn.

Prof. Eerdmans heeft de leer van Dr. Kuyper een wijsgeerig determinisme (noodlotsleer) genoemd, en Dr. Hylkema deinsde niet terug voor de aanklacht, dat het nieuwcalvinisme in wezen naturalistisch (God en de natuur vereenzelvigd) is. O.a. zou door Dr. Kuyper's filosofie uit het bijbelsch wonder het hart zijn weggesneden (Oud en nieuw Calvinisme, bl. 104, 105).

Ja, reeds vóór jaren, op de Middelburgsche synode (1896) is in den eigen kerkelijken kring door den kerkeraad van Bedum een bezwaarschrift ingediend tegen het onderwijs van Dr. Kuyper als hoogleraar aan de Vrije Universiteit, en hem verweten, dat hij, door de leer, dat in de herboren menscheid Christus het eigenlijk subject (onderwerp) der wetenschap is, den voet gezet had op een weg, „die noodzakelijk tot pantheïsme leiden moet“.

En al heeft nu deze synode zoo goed als een parig deze aantijging voor ongegrond verklaard, toch moet het feit, dat een dergelijke twist in onze kerk opvlamde, worden aangemerkt als een teeken, dat de vernieuwing in onze calvinistische wetenschap niet zoo onbelangrijk is, als velen in hun onnoozelheid denken.

Wij gaan een schrede verder en komen van de wetenschap tot de kerk, om ook daar verschijnselen waar te nemen, die er op duiden, dat bij de uitwendige vormbehouding, er innerlijk iets aan het groeien is.

Strong hield de jongste synode de wacht bij de belijdenis tegenover een ethisch offensief, en zelfs ging van haar een waarschuwing uit tegen het besmettingsgevaar, dat gelegen is in het innig contact met de Nederlandsche-Christen-studenten-vereeniging.

Maar het program en ook het werk der synode, stond in het teeken der voortgaande reformatie.

Dat deze arbeid voorloopig beperkt blijft tot beraden en commissies scheppen, doet niets af aan de beteekenis van het feit, dat uit den boezem der kerk zelve opkomt, allengs sterker en luider, de vraag om een nieuwe bijbelvertaling, een voortgezet belijden, een herkeurde liturgie, een ordening van het werk der evangelisatie.

In een schitterende artikelenreeks heeft „de Heraut“ er voor kort op gewezen, dat de stoot tot deze puur kerkelijke reformatie bijna een halve eeuw geleden reeds van Dr. Kuyper is uitgegaan.

Jaren en jaren lang heeft deze groote hervormer de kerken vermaand tot voortvaren naar de volmaaktheid, ook in het institutionele leven.

Eenerzijds heeft hij, met verbazingwekkende ruimheid van hart, betoogd, dat het geloof in de zuiverheid van ons kerkelijk belijden ons oog niet mag verblinden voor de werkelijkheid, dat geen kerk op aarde de volstrekte waarheid bezit, en dus door ons een zekere pluriformiteit (veelvormigheid) der kerk moet worden erkend, — welke erkenning ons vrijmoedigheid geeft op andere dan kerkelijke terreinen, de school, de pers (Stemmen des Tijds!) en de politiek, met anders genante christenen samen te werken, — maar anderzijds heeft hij zijn gereformeerde volgelingen geboden toch niet te blijven teren op het deels verouderde werk der vaders en zich te openbaren als de kerk Gods in deze eeuw.

In zijn brochure „De critiek der jongeren“ wees Dr. Aalders onder meer op deze uitspraak van Dr. Kuyper in zijn in 1891 verschenen „Calvinisme en Revisie“: „Ongetwijfeld is de Reformatie niet de laatste „Drang-und-Sturmperiode“ van Gods kerk geweest, en ook thans doorleven Gods Kerken weer een periode van hoogst ernstige crisis, die zeer stellig tot machtiger geestespanning, en daardoor tot dieper en rijper geloofsovertuiging leiden zal; iets waaruit ook vanzelf een verrijking voor onze kerkelijke symbolen zal voortvloeien. De geping, die allengs ontstond tusschen onze subjectieve overtuiging en onze objectieve belijdenis, zal vroeg of laat gedempt worden“.

Vroeg of laat?

De kerken hebben, vrees ik, het laat gekozen. Had ons gereformeerde volk maar vroeger inniger naar zijn grooten leider geluisterd!

B. W.

Naschrift.

Uit Delft en Rotterdam bereikten mij enkele brieven, waarin de twijfel wordt uitgesproken, of de voorstelling, die ik gaf van het optreden der leiders van het „Gereformeerd Ledenblad“ wel de juiste is.

Laat ik daarom hier mogen verklaren, dat deze broeders officieel gevraagd hebben hun blad in het onze te mogen opsmelten.

Ik zou zulk eene vereniging toejuichen, vooral om het „Ledenblad“ zelf, daar o.a. het grievend schrijven over Dr. Dijk bewijst, dat deze courant niet op eigen beunen moet blijven staan.

Andere brieven schrijvers verzoek ik vriendelijk het einde van onze artikelenreeks af te wachten.

De conclusie moet nog komen.

B. W.

UIT DE SCHRIFT.

Gebedsreformatie.

„... biddende te allen tijde“
Efese 6: 18.

Wij zijn er veel te weinig van overtuigd hoe sterk de schijnbaar zoo zwakke gebeden der geloovigen zijn.

Als wij het werkelijk geloofden, wij zouden meer bidden.

O, ik weet het wel dat gij mij tegenwerpen zult: wij Gereformeerden, bidden zooveel.

Behalve de huiselijke gebeden is er toch geen vergadering onder ons of zij wordt officieel geopend met het vragen van een zegen en gesloten met dankzegging.

Wij hebben onzen publieken dienst der gebeden, waarin door den Dienaar des Woords aller nooden worden opgedragen aan den Heere. En die Dienaar is zelf door een wijdende sfeer van gebeden tot dat heilige werk genaderd. Eerst heeft hij thuis geboden, daarna is er met hem in de consistoriekamer geboden, en eindelijk, op den trap van den kansel, heeft hij nog eens het aangezicht Gods gezocht.

Is dat te weinig?

En dan in de school, op de catechisatie, aan het ziekbed, bij het huisbezoek, aan den maaltijd, zelfs bij feesten en bazars worden wij niet moede te bidden. Nu is het heel gemakkelijk op deze „vormen“ te smaden, waar diepere geestelijke werkelijkheden in liggen dan menig oppervlakkige vermoedt.

En toch, wij bidden te weinig.

Wie zou durven beweren dat er in ons openbaar gebed niet heel veel vormelijkheid en sleur schuilt, dat niet menige mond „Amen“ zegt, zonder dat het hart gebeden heeft?

Ovendien, wie durft weerspreken dat al dit officiële gebed machteloos is als het niet gedragen en beziel wordt door het persoonlijk en verborgen gebed?

O, dat zalige „opheffen“ der ziel tot God! Dat zoeken van Hem in eerst tastende woorden, die uit genade geboren, door genade getrokken, Hem vinden, Hem zelf, O, dat stijgen tot Hem, tot Zijn hemel, Zijn troon, door de gescheurde wolken heen. Om dan te rusten aan Zijn vaderhart. En daar belijden de zonde, klagen de nooden, uitweenen de smarten, uitjubelen de blijdschap, bekend maken de begeren, smeekend om genade, vergeving, hulp, kracht, troost, licht, moed. En dan heel stil en blijmoedig zich overgeven aan Hem, die de Hoorder der gebeden is, die Zijn oor neigt tot de stem der smeekenden, die Jedre zucht aan 't hart ontgleden hoort.

In de gesloten binnenkamer. Of in het veld als Izak. Of op den berg als uw Heiland. Of op een stille gracht in den avond, waar ge het gevoel der groote stad ontwijkt, omdat eenzaamheid kostelijk is om God te zoeken met sterk verlangen. Als dit bidden er niet is, kan er dan een echt christelijk leven zijn?

Als dit bidden ontbreekt, kan het vergoed worden door een stroom van holle woorden, die den gebedsklank bedriegelijk nabootsen, maar waar van er niet één uitstijgt boven lucht en wolken, doch alle zinken zij over de hoofden der luisterenden heen onmachtig terug naar de lage aarde?

Menige droeve klacht over verachtering in het geestelijk leven, over gemis aan innige liefde tot den Heere Jezus, over verkoeling van ware geestdrift, over twijfel en ongeloof is ten slotte te herleiden tot één zelfaanklacht van den klager: „ik bid te weinig“. Ik vouw mijn handen wel, ik sluit mijn oogen, ik kniel, ik spreek met of zonder woorden, maar, ik bid toch niet, ik gevoel het wel; waarachtig bidden is nog iets anders. Dat kan alleen „in den Geest“.

Van menig bang levensraadsel en lijdensraadsel weet de ongebruikte binnenkamer de oplossing: er was niet geboden. Wij spreken. Wij getuigen. Wij schrijven. Wij arbeiden. Wij onderwijzen. Wij belijden. Wij strijden. Wij vergaderen. En met dat alles heeft menigeen het zoo druk, dat hij het eigenlijke vergeet: het gebed. Een biddend leven alleen is een rijk leven. Wie oprecht gebeden heeft, staat zoo sterk en heeft zoo'n moed. Ook zoo'n vast vertrouwen in het Amen.

Echte reformatie begint van binnen uit. En wat is innerlijker dan het biddend hart?

Reformeer uw gebedsleven in de kracht Gods, gereformeerde, die zelf wel weet hoe langen tijd het reukofferaltaar daarbinnen bij u zonder vurige kolen, zonder korrelen wierook bleef.

Uw reformatie ligt in uw biddeloosheid.

Uw reformatie moet liggen in uw gebed.

Volhard in dat gebed te allen tijde. Ootmoedig. Kloekmoedig. Blijmoedig.

En terwijl uw bidleven uw werkleven opheft, doorloutert en heiligt, rust gij zelf in de levensgemeenschap met uw biddenden Hoogepriester en zult het zeker ervaren, dat onze God zich ontfert op het gebed.

Want bidden is strijden.

Maar bidden is ook overwinnen.

F. C. M.

KERKELIJK LEVEN.

Tweeërlei Schriftbeschouwing.

I.

Onder dit opschrift verscheen vóór enkele weken in „Bergopwaarts“ een artikel van de hand van prof. Obbink.

Hij zet daarin niet uiteen, hoe de christenen in twee kampen verdeeld zijn, waarvan elk een eigen Schriftbeschouwing huldigt. Dit zou men misschien bij eersten oogopslag meenen. Maar hij heeft het over de tweeërlei Schriftbeschouwing, welke één en dezelfde persoon, met name dan de predikant, er op kan nabouden. Het raakt hier de kwestie van studeerkamer en preekstoel.

Er zijn n.l. ethische predikanten, die sterk aan Schriftkritiek doen, maar op den kansel erover zwijgen.

Den laatsten tijd kwam in onze kringen weer de vraag aan de orde, hoe wij hierover hebben te oordeelen.

Die vraag krijgt te hooger belang, waar er gefluisterd wordt, dat er hier en daar in onze kerken een enkele predikant zich schuifhoudt, die in den grond van de zaak er precies eender over denkt als die ethische collega's.

Nu gaan wij die fluisteringen niet nader onderzoeken.

Wel dunkt het ons echter, ook ter wille van de gemeente, noodig, dat de kwestie zelf eens besproken wordt.

Hoe hebben wij als Gereformeerden hiertegenover te staan?

Prof. Obbink neemt het er voor op, dat men op den kansel een andere Schriftbeschouwing laat spreken dan in conferentiezaal of op den kathedraal. Of liever, dat men op den kansel zijn eigenlijke Schriftbeschouwing uitspreekt.

Zijn artikel behelst één doorlopende verdediging van het doen der ethische predikanten.

Het biedt ons daarom een welkome aanleiding om dit onderwerp in ons blad te behandelen.

Laat ik beginnen met prof. Obbink's bedoeling zoo objectief mogelijk weer te geven. Ik zal dit grootendeels in zijn eigen woorden doen.

Hij merkt in het begin op, dat hij niet weet of alle ethischen er over denken, gelijk hij. Hij spreekt alleen voor zichzelf. „En dan — zoo vervolgt hij:

„En dan begin ik met volmondig te erkennen, dat ik op den preekstoel andere dingen zeg (en ook de dingen anders zeg) dan op den kathedraal. Waarom? Om dezelfde reden waarom een medisch professor bij het ziekbed staande, ook andere dingen zegt dan in de collegezaal. Een preekstoel is nu eenmaal een heel ander ding dan een kathedraal, en de man die daar staat te spreken, staat er met heel andere bedoelingen in de collegezaal en in de wetenschappelijke vergaderingen gaat het om theologie, in de kerk gaat het om religie. En religie en theologie zijn twee verschillende dingen. Een predikant, die het noodig oordeelt om in de kerk een betoog te houden over de historiciteit van Genesis 3 ziet mij nooit weer onder zijn gehoor, onverschillig of hij de historiciteit handhaaft of niet. Want om van die dingen wat te weten te komen, weet ik wel betere wegen dan de weg naar den preekstoel. Ik kom in de kerk om gesticht te worden en opgebouwd in mijn geloof, en het is mij nog nooit gebeurd, dat ik door eene theologische verhandeling over de eetheid of oneetheid van een bijbelboek werd gesticht. Het kan mij in de kerk ook niets schelen of de predikant, die uit Job spreekt, aan de historiciteit van Job geloofd of niet, of dat hij het boek Daniël voor oud of voor jong houdt, of hij veel of weinig Psalmen aan David toeschrijft, enz.“

In de kerk moet de predikant mij de presente werkelijkheid laten zien van de stof die hij behandelt. Of de geschiedenis van Bileam zich werkelijk zoo heeft toegedragen als daar staat, interesseert mij bijzonder weinig, maar een predikant die over die geschiedenis preekt moet dat zoo doen, dat het verhaal tot mijn geweten spreekt, moet het tot presente werkelijkheid maken“.

Maar het geval Cramer dan? Zoo zal men hem vragen. Men zal zich herinneren, hoe indertijd Dr. J. A. Cramer uit den Haag een paar preeken hield, die ten doel hadden, gelijk hijzelf zei, de vensters open te rukken en de frissche lucht der kerk te laten binnenstromen. Hij vond het tijd, dat de ethische predikanten van hun geloof aan de Schriftkritiek openlijk belijdenis voor de gemeente deden en aan die kritiek ook op den kansel het woord gunden.

Prof. Obbink is het hierin niet met hem eens. Hij schrijft:

„Dr. Cramer heeft indertijd in Den Haag zijne befaamde „kritische preeken“ gehouden. Ik heb dat eene ernstige fout gevonden. Niet omdat ik bang was, dat de gemeente zou weten hoe ketterisch de ethischen zijn, want aan ieder, met wien ik er over sprak, heb ik gezegd, dat ik het wetenschappelijk standpunt van Dr. Cramer zonder voorbehoud deelde — maar omdat ik het een ongeoorloofd gebruik van den preekstoel achtte. En dat doe ik nog. Daar waar de menschen komen, uit religieuze en niet uit theologische motieven, daar waar niemand eene vraag stellen kan als bij iets niet begrijpt, daar waar men uiteraard slechts volstrekte uitspraken kan doen en niet kan argumenteren, daar waar een groot aantal menschen zitten, die tegenover deze dingen volstrekt onverschillig